

ב"ה

פרשת לך לך

מה תתן לי ואנכי הולך ערירי

לך לך טו, ב.

"ילדים אני צריך"

בנוגע לזמן התחלת ענין החינוך - יש דין בהלכות תלמוד תורה (לא ספר מוסר, אלא דין בשולחן-ערוך) "משהתינוק מתחיל לדבר אביו מלמדו (לא סתם שיר, אלא) תורה¹ צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" - "מורשה" (ירושלם) דייקא, כמדובר כמה פעמים שענין הירושה אינו תלוי בשנים; גם תינוק בן יומו הוא "יורש"² בשלימות כמו בן שלש עשרה שנה, בן עשרים או בן שבעים שנה.

...אך עדיין ישנו מי ששואל: מה שייך כל זה לילד בן שנתיים שעדיין אין לו שכל!?

ובכן, במשך מאות שנים סמכו על זה שכך אומרת תורה שבעל פה; ועכשיו, כיון שהקב"ה יודע שנמצאים בדור יתום ששורר בו חושך כפול ומכופל, באו גם חכמים בחכמת הרפואה וגילו "דבר חדש" - שהרושם שנעשה אצל הילד בטרם ידע להבחין בין טוב לרע, בהיותו בן שנתיים, שנתיים וחצי או שלש שנים, משפיע עליו עד סוף ימי חייו בעלמא דין!

וכאמור, ענין זה נתפרש כבר בדין פשוט בשולחן-ערוך, ש"משהתינוק מתחיל לדבר" צריך כבר להשריש בו ש"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב".

וכך היה מיד במתן-תורה - שהתחלתו ביציאת מצרים וקריעת ים סוף - כדאיתא בגמרא במסכת סוטה³ ש"עוברים שבמעזי אמן אמרו שירה", "אז ישיר משה"⁴, וזו היתה ההתחלה שממנה הלכו למתן-תורה, מתוך ידיעה שכאשר ילד יהודי הוא עדיין עובר במעזי אמו, ישנו כבר הענין ד"אתה בחרתנו מכל העמים", והענין ד"זה א-לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו"⁵.

ובכל אופן, שיעשו זאת בגלל דברי הרופאים... "שלא לשמה", ובלבד שכך תהיה ההנהגה בפועל.

וכאשר רק מחליטים להתנהג כן, אזי רואים בפועל שזוהי טובתו של הבן או הבת. ואז מצליחים שיהיו לא רק "בְּנֵי" באופן ד"רויחי", אלא גם חייהם של ההורים יהיו באופן ד"חיי רוויחי", ובדרך ממילא תהיה גם הפרנסה באופן ד"מזוני רוויחי".

וכידוע הדיוק בסדר הדברים⁶: "בְּנֵי חיי ומזוני" (רוויחי) - כידוע שגם הסדר בתורה שבעל פה תורה הוא⁷ - שלכאורה סדר זה תמוה, והוצרך להיות להיפך, שהרי תחילה נותן הקב"ה "חיי", ולאחרי זה נותן "מזוני", ורק לאחר החתונה ישנם "בְּנֵי", ואף על פי כן הסדר בגמרא הוא: "בני חיי ומזוני"!⁸

אך הענין הוא - שכאשר מתבוננים אזי רואים במוחש אצל הורים הראויים לשמם, בעלי הנהגה והרגש אנושיים, שהאפשרות לכך שיהנו מ"חיי" ו"מזוני", ובאופן ד"רוויחא", היא, כשהענין ד"בְּנֵי" הוא אצלם באופן ד"רוויחא", ואם לאו, רחמנא ליצלן, חייהם אינם חיים ומזונותיהם אינם מזונות!

וכפי שמצינו אצל אברהם, היהודי הראשון, "אחד היה אברהם"⁸, שטען להקב"ה: "מה תתן לי (מה תועלת בכל אשר תתן לי) ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר"⁹.

והגע עצמך: אברהם אבינו היה עבד להקב"ה, והיה במעמד ומצב ש"אנכי עפר ואפר"¹⁰, כך, שלא היה שייך שידבר מתוך "רחבות". אבל אף על פי כן, כשהגיע לענין זה ש"לי לא נתתה זרע"¹¹ – אמר להקב"ה: מה נוגע לי כל זה - חיי ומזוני וכל הברכות ששמע בעצמו מהקב"ה - ילדים אני צריך!...

וזוהי ההנחה הראשונה אצל "אחד היה אברהם", שכדי שיהיה הענין ד"ויירש את הארץ" מוכרח להיות באמצע "זרעו". - העובדה שהוא בעצמו יקבל את הארץ, אינה מספקת אותו; הוא צריך "בְּנֵי".

וכאשר ישנם "בְּנֵי" - אזי חיי הם "חיי" ומזונותיו הם "מזוני", ובכולם – "רוויחי".

וענין זה הוא בטבע של כל אדם, ועל אחת כמה וכמה בנוגע לבני ישראל - "אתם קרויין אדם"¹², על שם "אדמה לעליון"¹³.

קטע משיחת וא"ו תשרי, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוברת ב. ע' 5.

² ראה נדה מד, רע"א (במשנה). רמב"ם הל' נחלות ספ"א.

³ ל, סע"ב. וש"נ.

⁴ בשלח טו, א.

⁵ שם, ב.

⁶ מו"ק כח, א - ע"פ גירסת התוס' (שבת קנו, סע"א. יבמות נ, רע"א. קידושין פב, סע"א). זהר ח"א קפא, א. ח"ג רטז, ב.

ועוד.

⁷ ראה של"ה תב, ב.

⁸ יחזקאל לג, כד.

⁹ לך לך טו, ב (ובפרש"י שם, ג).

¹⁰ וירא יח, כז.

¹¹ לך לך שם, ג.

¹² יבמות סא, רע"א. וש"נ

¹³ ראה של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה